

IACOB MĂRZA
(18 august 1946 – 29 noiembrie 2015)

În zi de mare sărbătoare a neamului românesc, când urmașii lui Mihai Viteazul, ai lui Avram Iancu, Alexandru Vaida Voevod și Iuliu Maniu se îndreptau spre cetatea Albei Iulii spre a cinsti memoria înaintașilor, profesorul Iacob Mârza, slujitor devotat al cetății, al culturii și istoriei naționale, și-a luat rămas bun de la apropiații săi, părăsind Mecca națiunii române pentru Ierusalimul ceresc.

Născut în 18 august 1946, la Galtiu, județul Alba, a absolvit cursurile prestigiosului liceu, azi Colegiul Național „Horea, Cloșca și Crișan” din Alba Iulia, secția umanistică (1960-1964) și studiile superioare la Facultatea de Istorie – Filosofie a Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj (1964-1969), cu specializarea Istoria medie a României.

În anul 1969 s-a reîntors în cetatea Marii Unirii, căreia i-a rămas fiu loial întreaga viață. Vreme de trei ani de zile a fost muzeograf la Muzeul de Istorie, ulterior a devenit bibliotecar, bibliotecar principal, șef de birou la Biblioteca Batthyaneum din Alba Iulia (1972-1993). Din anul 1993 Iacob Mârza a activat pe câmpul comun al cercetării științifice și al activității didactice, devenind mai întâi conferențiar (1993-1999), apoi profesor universitar doctor la Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia. În cadrul acestei Universități a deținut și importante funcții administrative: decan al Facultății de Științe (1993-2000), decan al Facultății de Istorie și Filologie (2004-2008), culminând cu funcția de rector între anii 2000-2004. În anul 2000 a obținut dreptul de a conduce doctoratul în istorie, ipostază din care s-a apropiat de tinerii cercetători pe care i-a încurajat în demersurile lor științifice. A găsit mereu timp pentru a citi și aprecia lucrările de specialitate ale colegilor săi, inclusiv ale generației de istorici tineri, pe unele recenzându-le din proprie inițiativă, scoțând în evidență meritele acestora în istoriografia română. De altfel, domniei sale îi revine și meritul de a fi determinat încheierea în mediul universitar din Alba Iulia a unui grup de specialiști în domeniul istoriei, apreciat pentru contribuțiile științifice valoroase.

În perioada în care a fost angrenat în activități de management universitar a contribuit la dezvoltarea instituției, printr-un permanent dialog cu personalul didactic și cu studenții Universității „1 Decembrie 1918”, căutând soluții pentru desfășurarea la parametri optimi a procesului de învățământ la toate specialitățile din cadrul acestei instituții. Pe 1 decembrie 2000, o zi cu valențe simbolice în viața personală a Profesorului, Președintele României, Emil Constantinescu, i-a conferit

Ordinul Național „Steaua României” în gradul de ofițer, drept recunoaștere a muncii depuse la Universitate și a competenței sale profesionale. Trei ani mai târziu a primit din partea Primăriei municipiului Alba Iulia, „Diploma de onoare” pentru activitatea culturală și de cercetare istorică desfășurată pe parcursul de 3 decenii, dar și ca recunoaștere a muncii depuse în calitate de profesor, decan și rector la Alma Mater Apulensis.

Istoricul Iacob Mârza a făcut îndelungi și aprofundate cercetări asupra unor teme care privesc *Epoca Renașterii Naționale* cum mai este denumită perioada cuprinsă între jumătatea secolului al XVIII-lea și Revoluția de la 1848, precum: structurile și conținutul învățământului, elita culturală românească, istoria culturală, istoria cărții și a bibliotecilor, circulația cărții românești și europene etc. Printre lucrările profesorului Iacob Mârza la loc de cinste se află volumul intitulat *Școală și națiune: Școlile de la Blaj în Epoca Renașterii Naționale*, Cluj-Napoca, Dacia, 1987, la origine teza de doctorat în Istorie (1985), realizată sub coordonarea academicianului prof. univ. dr. Ștefan Pascu. Lucrarea, tradusă în limba franceză, a întrunit aprecieri favorabile în principalele reviste de istorie din România și a beneficiat de recenzii în Austria, Germania, Ungaria, Slovacia etc. Din același registru de preocupări științifice face parte și volumul *Etape și momente din istoria învățământului din Transilvania (sec. XVIII-XIX)*, Sibiu, Imago, 2000, pentru a cărui redactare a avut-o alături pe prof. univ. dr. Eva Mârza, cea care i-a fost alături și în viața de zi cu zi și împreună cu care a semnat multe alte studii și lucrări.

Contribuția lui Iacob Mârza la dezvoltarea scrisului istoric românesc actual este legată inclusiv de activitatea desfășurată în domeniul editării izvoarelor istorice: *Psaltirea lui David cu calendar*, București, Meridiane, 1977 (în colab.); *Noul Testament de la Bălgrad, 1648*, Alba Iulia, 1988; *Bucoavna, Bălgrad, 1699*, Alba Iulia, 1988; Vasile Popp, *Disertație despre tipografiile românești în Transilvania și în vecinatele țări de la începuturile lor până la vremile noastre*, Sibiu, 1838. Studiu introductiv, ediție, note, rezumat și indice de Eva Mârza și Iacob Mârza, Cluj Napoca, Dacia, 1995; *Psaltirea, Bălgrad, 1699*. Alte cercetări ale Domniei Sale au avut în atenție probleme ale istoriei istoriografiei românești: *Incursiuni în opera istorică a lui Gheorghe I. Brătianu*, Cluj, 1999; *Perspective contemporane asupra anului 1918 în istoriografia română*, 1999; *Alexandru Zub sau puterea de seducție a istoriei*, 2006; *Keith Hitchins – Portrait of Historian*, 2008 sau *Zenovie Pâclișanu et le siècle des Lumières chez les Roumains de Transylvanie*, 2012 sunt doar câteva exemple în acest sens.

Profesorul Iacob Mârza este autorul a peste 150 de articole, comunicări, studii, referate, recenzii, prezentări de cărți publicate în reviste de specialitate din țară și de peste hotare, dar și în reviste locale și regionale care dezbate probleme ale culturii românești din Transilvania în secolul Luminilor, „Vormărz” până în deceniul 5 al secolului al XIX-lea. A colaborat la numeroase volume colective, dintre care menționăm aici următoarele: *Enlightenment and Romanian Society*, Cluj, Dacia, 1980; *Actes du Sixième Congrès International des Lumières*, Oxford, 1983; *Țara dintre cetăți și râuri*, București, Eminescu, 1984; *Cultură și societate în epoca modernă*, Cluj, Dacia, 1990; *Vibrăcie*, București, Kriterion, 1992; *Spiritualitate transilvană și istorie europeană*, Alba Iulia, 1999; *Alba Iulia (Album de prezentare a orașului)*, 2000; *Semantică politică iluministă în Transilvania (sec. XVII-XIX): glosar de termeni*, Alba Iulia, 2002.

Profesorul Iacob Mârza lasă în urma sa o bogată moștenire științifică, un exemplu de cercetător și dascăl dedicat, un coleg generos. Nu putem însă să nu remarcăm, în același timp, că dispariția sa neașteptată a stins prea devreme o putere creativă, lăsând nefinalizate numeroase proiecte de cercetare. Rămâne speranța că cel puțin o parte dintre acestea vor fi duse la bun sfârșit de discipolii săi și de membrii familiei sale, specialiști recunoscuți în domeniul științelor umaniste.

Mirela Popa-Andrei